

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Hatvani k.

Idő

'18 | '19"

Személy

Szerző:

Sarközy István

Cím:

A Hatvani utcától a
Kossuth Lajos-utcáig.

Forrás:

Kispesti Újság

Bp.

(Hely)

1931. VI. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

A Hatvani-utcától a Kossuth Lajos-utcáig

Séta a régi Pesten

Még lóvasut gördült tempósan ezen a vidéken. A villamosvonal építését csak megkezdték. Az első vonal a Nyugati pályaudvar (ma Széchenyi állomás) és a Király-utca között létesült a köruton. Ezt hosszabbították még később a Népszínház utcáig, majd a Boráros-térig. A város többi részén pedig még jó ideig egykedvűen kocogtak az apró muraközi lovak s gördültek utánuk a primitív kis kocsik: A Muzeum-köruton, Károly-köruton, mely utvonalon a Ludoviceumtól, a Közvágóhidtól s a Vámháztól induló emeletes omnibuszok haladtak a Kerepesi-uton (ma Rákóczi-ut), a Zrínyi-kávéházat (Muzeum-körut s Hatvani-utca sarok) kiszolgálóval összekötő, többnyire egyfogatú kocsik közlekedtek. A Csömöri-ut vidéke a régi löver-sény-tértől a Hungária-utí vasuti sín-párig gyönyörű erdős, liget jellegű volt, de jóval keskenyebb a mai Thököly-utnál. A vasuti síneken túl pedig a pesti „málmárik“ zöldégetermelő telepeket sűrű, nagykerékes kutakkal, melyek jóróval működtek. E lovakat hajtó kis „málmári“-gyerekek s a hosszunyelű lapátokkal az ültetvényeket locsoló főt-leányok örökös nótázó kedvetten élénkké a vidék egyhangúságát.

Zugló, kis miniatűr városka volt már akkor is, melyet Pesthez egy kis ér, a lóvasut sín-párja kötött. Híres vendéglője a Rózsaliget, ahol utolsó évében Komócsy József élt és dolgozott, a jeles költő s halt meg hirtelen szívizéhdésben.

De gyertünk csak vissza! A Hatvani-utca még szintén keskenyebb volt a mai Kossuth Lajos-utcnál, bár már akkor is szép palotasorok kezdtek szegélyezni. A Klotild-palotáknak, valamint az Erzsébet-hidnak még gondolata sem született meg. Még meg voltak ugyszólván érintetlenül a Belváros (a régi Pest) apró, kis utcái, terei s bñszkén állott a tornyos városháza, a régi Pest egyik értékes, karakterisztikus épülete. De jött a kiállítás, a millenáris-év, mely némi amerikaiás fellendülést idézett elő Pesten. Megkezdődött a lóvasut hálózatnak az egész város területén villamoserőre való átépítése. Szomorú szívvel bucsúztam jó magam is, mint apró diák, a lóvasut barátságos kocsijaitól, egykedvűen kocogó, kis, széles-hátú lovaitól, a kocsisok ökörszarvból készült tülkjeinek megszokott, kellemes muzsikájától, mely biedermeieres hangulatot vitt a pesti utca életébe...

Persze akkor különben is még milder biedermeier hangulatu volt Pesten. Az élet lassabb tempóban haladt... az embereknek nem volt oly rohanóan sietős a dolguk, mint ma... az élet hosszabb is volt, meghalni sem siettek úgy az emberek, mint ma... Autótülkölésről természetesen még nem is álmodtunk... Az utca kövezetén csak sovány konflis lovak baktattak s kétfogatúak, az elegáns gumirádlerek „repültek“. A legforgalmasabb utca is csendes és veszélytelen volt a maihoz képest... A lóvasut tülkje mellett a konflis és flákkerkocsisok dallamos „hó-opp“-ja volt minden, amiből Pest utcai zaja kialakult... A „legforgalmasabb“ utvonalon is nyugodtan, minden veszély nélkül, újságot olvasva, lehetett átkelni. Csak egy dolog volt, ami esetleg veszélyeztette az újságolvasásba elmerült járókelőt, az — utcákat locsolók vizugara... Merő tévedésből nekünk irányított ily vizugár gyakran eszmélésre térített s gyöngéden figyelmetetett arra, hogy nem kávéház teraszán állunk, hanem a — Kerepesi-ut kelloz közepén haladunk...

... A Hatvani-utcaából megszületett a kiszélesített Kossuth Lajos-utca. A Belváros régi, patinás, kis épületei lassan eltűntek s helyükön nagy paloták nőttek ki a földből. Eltűnt a szép, tornyos városháza is... Elfogytak lassan a lóvasut kocsik. Mind ritkábban harsant fel a lóvasut kocsisának tülk szava s mind sűrűbben berregett fű-

lünkbe, a villamos kocsik idegesítő csengő hangja. Lassan egész Pest területéről kiszorította a villamos a lóvasut, csak szigeti fellegevárát nem tudta meghódítani. Ehhez nem volt elég hatalma. A szigetet már csak az autóbusz, a villamosnak ép oly veszélyes és könyörtelen vetélytársa, mint volt a villamos a lóvasutnak, — tudta meghódítani s birtokba venni. Itt a fejlődés egy láncszeme kiesett. A szó megakad a torkunkon s néma csodálkozással állunk az élet, a technika rohanó haladása mellett. Furcsa, hogy nekünk, akik lelkünkben megkönnyeztük a lóvasuti kocsik kimulását (persze, most tudjuk, hogy nem is a kocsik fájtak nekünk, hanem a kor, mely velünk együtt tovaszállt) s bizalmatlanul, idegenkedve vettük igénybe az új közlekedési eszközt, a villamost, meg kellett ér-nünk a villamos közlekedés kiiregedését is s látnunk kell azt a küzdelmet, amelyet élete alkonyán a villamoskocsinak is folytatnia kell az — ugylátszik — tökéletesebb közlekedési eszköz, az autóbusszal szemben... Igen, tehát a latin közmondás: hodie mihi, cras tibi! — ha mindjárt gyenge vigasz is!

Nagy sietségünkben, autó-tempónkban — ha már a múltban járunk — ne feledkezzünk meg ezeréves országunk utolsó nagy nemzeti demonstrációjáról, utolsó nagy élet-teljesítményéről, gyerekkorunk derült, magyar egéről... az ezredéves kiállítás idejéről sem. Ze-

nljén állt kulturális életünk . . .
Büszke öntudattal hirdettük magyarsá-
gunkat . . . Magyar volt beszédünk, ru-
hánk, muzsikánk . . . *Rákosi Jenő* dia-
dalmas alkotásában, a Népszínházban
még *Blaha Lujza*, *Pálmai Ilka*, *Hegyi*
Aranka, *Vidor*, *Szirmai* szolgálták a
magyar muzsát s a hosszú *Solymossy*
mókázott. Pest-Buda lelkét a népszinmű-
tűde, falusi levegőjében fűrésztötte meg.
Blaha Lujza kedvéért még az óbudai
svábok is felkapták a magyar szót, fuj-
ták a magyar dalt s épültek a magyar
cigány gyönyörű s egyedülálló művé-
szetén. . .

A múlt mindig szép, rózsás és meg-
ható. Igazi boldogság is csak akkor
szállja meg lelkünket, ha egy-egy fél-
órára így vissza szökhethünk az elmúlt
idők kedves, derűs, poétikus vilá-
gába . . . Ha elsétálhatunk a fehér ló-
farkos „konstabler“, a mai közlekedési
rendőr őse előtt . . . s visszatekinthe-
tünk egy csoszogó pepítaruhás öreg
urra, akinek nyakkendőtüjében három
szál piros szegfű pompázik állandóan . . .
Ha kiflit dobálhatunk a ligeti tó fehér
hattyuinak . . . s megállhatunk a ligeti
török cukorkaárus „ájájáj, megestal-
tam!“ bódéja előtt . . . az óriás kifli,
zongora-verkli s velocipédek zürzava-
rában . . . és segíthetünk a Népszínház
előtt kifogni a „gumirádlí“ lovait s
gyermekes örömmel lelkesedni, hódolni
a magyar művészet legszebb papnői, a
Blaha Lujzák előtt . . . s megállni a
gyalogjáró szélén s kalaplevéve, harsá-
nyan éljenezni a fehér szakállas, *leg-
első katonának*, akit a költő a *legelső
magyar embernek* is nevez . . .

. . . Milyen jó is volna a múltakban
végleg eltévedni s soha vissza nem ta-
lálni ide önmagunkhoz . . . a veszendő
magyarság jazz-kulturás világába . . .

Sárközy István,